

PELAGIA NATURE & ENVIRONMENT AB

PM 2021-11-11

**Biotopkartering och översiktlig
bedömning av lek- och uppväxtområden
för laxartad fisk i övre Saxån och
Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina
kommun**

På uppdrag av Golder Associates AB

PELAGIA NATURE & ENVIRONMENT AB

Adress:

Industrivägen 14, 2 tr
901 30 Umeå
Sweden.

Telefon:

090-702170
(+46 90 702170)

E-post:

info@pelagia.se

Hemsida:

www.pelagia.se

Författare:

Åsa Kestrup

Direkt:

+46 90-3496246

Asa.kestrup@pelagia.se

Kvalitetsgranskat av:

Björn Rydvall, Peder Larsson

Omslagsbild:

Övre Saxån vid Stekenjokk

Foto:

Åsa Kestrup

Kartor:

Lantmäteriets öppna data

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
2 Genomförande.....	4
3 Resultat	4
3.1 Saxån.....	4
3.2 Stikkenjukke med biflöde	5
Bilaga 1.....	7
Saxån.....	7
Stikkenjukke.....	11

1 Inledning

Vilhelmina Mineral AB har inlämnat en ansökan om tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken för gruvbrytning inom koncessionerna Stekenjokk K nr 1 och Levi K Nr 1, vilka är belägna delvis inom och i anslutning till Natura 2000-området Vardo-, Laster- och Fjällfjällen). Länsstyrelsen i Västerbottens län har begärt att ansökan ska kompletteras. Av detta skäl har det bedömts finnas behov av kompletterande fältinventeringar inom möjligt influensområde för grundvattensänkning. Pelagia Nature & Environment AB har på uppdrag av Golder Associates AB (Golder) genomfört en biotopkartering av övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde. Syftet med biotopkarteringen var att identifiera områden som utgör potentiella lek- och uppväxtområden för laxartad fisk..

2 Genomförande

Biotopkarteringen av Saxån omfattade en 11 km lång sträcka av övre Saxån från dess sammanflöde med Stikkenjukke till norska gränsen (Figur 1). Biotopkarteringen av Stikkenjukke omfattade sträckan från dess sammanflöde med Saxån upp till gruvdammen, ett mindre biflöde som mynnar i Stikkenjukke norrifrån, samt ca 600 m av Stikkenjukkes nya fåra som löper öster om gruvdammen, totalt 4,2 km. Biotopkarteringen genomfördes som en översiktlig biotopkartering och omfattade bedömning av vattendragstyp (hydromorfologisk typ) samt bedömning av potentiella lek- och uppväxtområden för laxartad fisk. Biotopkarteringen utfördes till fots och dokumenterades med kamera. Karteringen genomfördes den 31 augusti–3 september 2021 av Åsa Kestrup, Pelagia Nature & Environment AB.

3 Resultat

3.1 Saxån

Den karterade sträckan av Saxån bedömdes vara opåverkad av mänsklig aktivitet (är inte omgrävd eller rensad) och är ett stabilt system i jämvikt. Sträckan längst nedströms (sträcka 1–7, ca 950 m lång) har låg lutning och utgörs till stor del av regelbundet växlande strömsträckor och höljor (s.k. riffle-pool system) som bedöms utgöra potentiella lek- och uppväxtområden för laxartad fisk, omväxlat med lugnare sträckor. Därefter ökar vattendragets lutning (sträcka 8–10) och fåran utgörs till stor del av fast berg med höga fall som utgör naturliga vandringshinder. Sträcka 11–27 har låg lutning och utgörs av lugnflytande sträckor (sel och sjösträckor) och sträckor med regelbundet växlande strömsträckor och höljor. Längre uppströms finns en ca 2 km lång brantare sträcka (sträcka 28) som till stor del rinner över fast berg. Här finns många höga fall där några utgör vandringshinder. Stora delar av sträckan bedöms utgöra potentiella lek- och uppväxtområden. Därefter planar vattendraget ut och en sträcka med regelbundet växlande strömsträckor och höljor tar vid (sträcka 29). Uppströms denna finns en lugnflytande sträcka (sträcka 30–31). Den sista sträckan upp mot norska gränsen (sträcka 32) är brant med sten och turbulent flöde. Nedströms de kraftigt strömmande/forsande sträckorna (8–10, 28, och 32) finns stora ansamlingar av lekgrus (sträcka 7, 23–26, och 31) och strömhastigheten är generellt lägre.

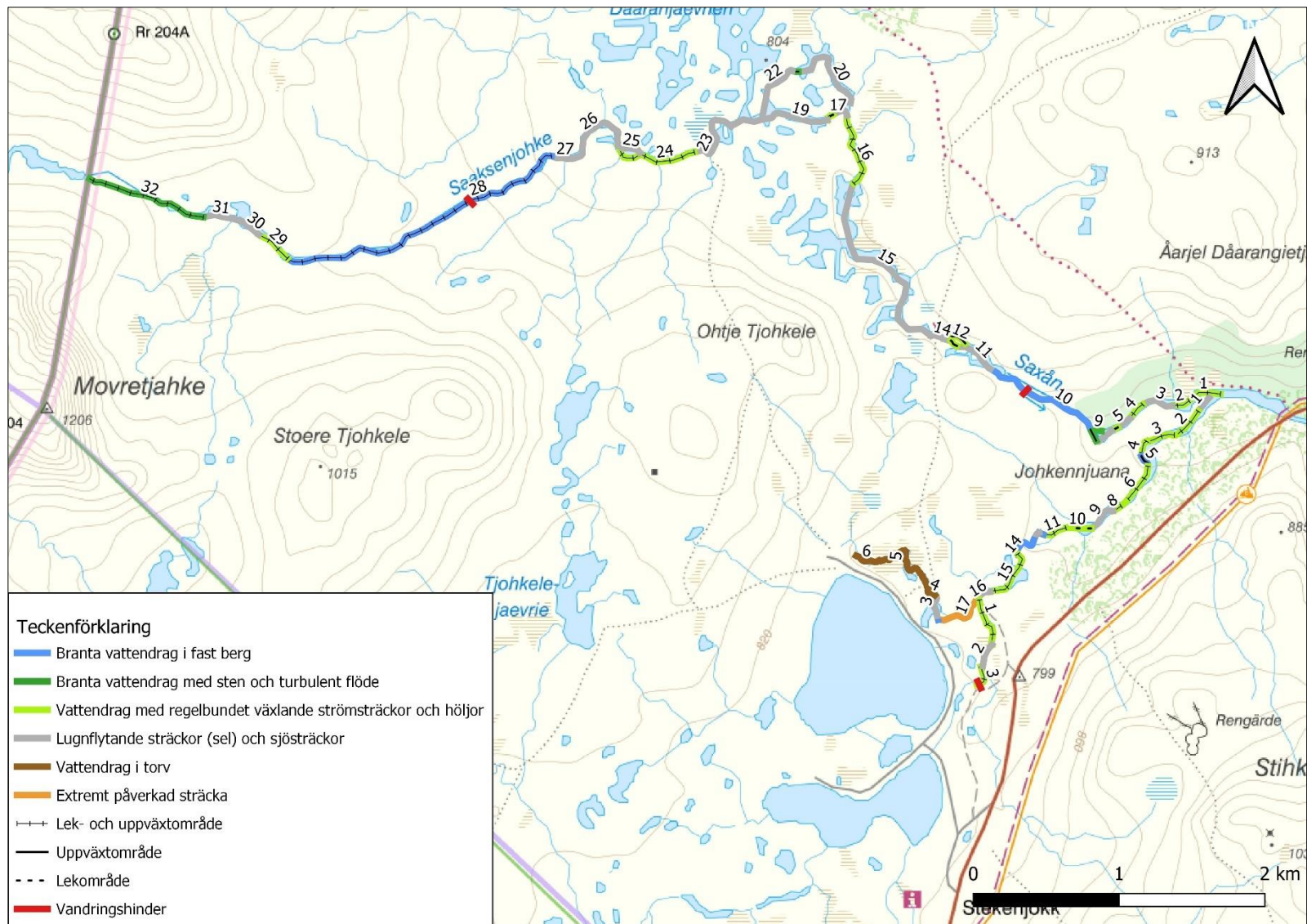
3.2 Stikkenjukke med biflöde

Stikkenjukkes fåra är omgrävd i anslutning till sedimentationsdammen. Den nya fåran löper öster om sedimentationsdammen och förenas med den ursprungliga fåran ca 2,5 km uppströms Stikkenjukkes utlopp i Saxån. En sträcka av den ursprungliga fåran på ca 500 m närmast gruvdammen har idag en bråkdel av det ursprungliga flödet och får sitt vatten från ett litet biflöde som avvattnar myren nordost om gruvan. Där den nya omgrävda huvudfåran sträcker sig fanns tidigare ett mindre vattendrag, enligt historiska kartor.

Större delen av Stikkenjukkes ursprungliga fåra (2,5 km uppströms utloppet i Saxån) utgörs av vattendrag med regelbundet växlande strömsträckor och höljor (sträcka 2-4, 6-8, 10-11, och 15) som bedöms utgöra potentiella lek- och uppväxtområden för laxartad fisk. Tre sträckor (5, 12 och 14) är branta och rinner över fast berg med ett flertal höga fall. Vattendraget bedöms vara ett stabilt system i jämvikt.

Sträckan på ca 500 m av Stikkenjukkes ursprungliga fåra nedströms gruvdammen har idag endast en bråkdel av det ursprungliga flödet. Vattenhastigheten är generellt svagt strömmande och vattendraget är påverkat av sedimentation. Svämplanet är till stora delar igenvuxet. Myren norr om gruvan avvattnas av ett mindre vattendrag av vattendragstypen vattendrag i torv. Detta mindre vattendrag mynnar i Stikkenjukkes ursprungliga fåra. Fåran är meandrande, vattenhastigheten svagt strömmande eller lugnflytande och närområdet utgörs av myrmark. Vattendraget bedöms vara ett stabilt system i jämvikt. Dessa båda sträckor bedöms inte vara lämpliga habitat för laxfisk.

Stikkenjukkes nya fåra utgörs till största delen av strömsträckor (sträcka 1 och 3) och höljor som bedöms utgöra potentiella lek- och uppväxtområden för laxartad fisk. Längs sträckan finns tydliga tecken på erosion i sidled. I slutet av sträckan finns ett högt fall som utgör vandringshinder för fisk.

Figur 1. Resultat från biotopkartering av övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina kommun, 31 augusti-3 september 2021.

Bilaga 1

Saxån

Sträcka 1–7

Den nedre delen av Saxån har låg lutning och utgörs huvudsakligen av regelbundet växlande strömsträckor och höljor omväxlat med lugnare sträckor (Figur 1–3).

Figur 1. Regelbundet växlande strömsträckor och höljor längs sträcka 2 (vänster bild) och sträcka 4 (höger bild)

Figur 2. Kortare strömsträcka längs sträcka 6 (vänster bild) och sträcka 7 som är mer lugnflytande (höger bild).

Figur 3. Sträcka 7, lugnflytande selsträcka (vänster bild) med ansamlingar av grus (höger bild)

Sträcka 8–10

Denna del av Saxån har kraftigare lutning än tidigare sträckor. Sträcka 8 är mindre kraftigt lutande än sträcka 10 och bottenstrukturer domineras av block och sten, medan sträcka 10 rinner över fast berg med höga fall som utgör vandringshinder (Figur 4 och 5).

Figur 4. Sträcka 8.

Figur 5. Sträcka 10.

Sträcka 11–27

Sträcka 11–27 har låg lutning och utgörs av lugnflytande sträckor (sel och sjösträckor, Figur 6 och 8) och sträckor med regelbundet växlande strömsträckor och höljor (Figur 7, 9 och 10).

Figur 6. Lugnflytande sträcka 11 och 15.

Biotopkartering och översiktlig bedömning av lek- och uppväxtområden för laxartad fisk i övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina kommun

Figur 7. Sträcka 13 och 16 med strömsträckor och höljor.

Figur 8. Lugnflytande sträcka 23 och 26.

Figur 9. Sträcka 21 och 24 med strömsträckor och höljor.

Biotopkartering och översiktlig bedömning av lek- och uppväxtområden för laxartad fisk i övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina kommun

Figur 10. Sträcka 27 med strömsträckor och höljor. Bottenmaterialet domineras av block och sten.

Sträcka 28

Sträcka 28 rinner till stor del över fast berg. Här finns många höga fall där några utgör vandringshinder (Figur 11).

Figur 11. Sträcka 28.

Sträcka 29–31

Längs sträcka 29–31 planar vattendraget ut (Figur 12). Sträcka 29 utgörs av växlande strömsträckor och höljor. Sträcka 31 är lugnflytande med stora ansamlingar grus.

Figur 12. Sträcka 29 (vänster bild) och sträcka 31 (höger bild).

Sträcka 32

Den sista sträckan upp mot norska gränsen (sträcka 32) är generellt brant med sten och turbulent flöde (Figur 13). Längs sträckan finns många höljor (lugnare partier).

Figur 13. Sträcka 32.

Stikkenjukke

Sträcka 1–16, Stikkenjukkes ursprungliga fåra

Större delen av Stikkenjukkes ursprungliga fåra utgörs av vattendrag med regelbundet växlande strömsträckor och höljor (Figur 14, 15 och 18). Tre sträckor är branta och rinner över fast berg med ett flertal höga fall (Figur 16 och 17).

Figur 14. Sträcka 2 och 3 i Stikkenjukke med strömsträckor och höljor.

Biotopkartering och översiktlig bedömning av lek- och uppväxtområden för laxartad fisk i övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina kommun

Figur 15. Sträcka 6 och 8 med strömsträckor och hölJOR.

Figur 16. Sträcka 5 och 12 rinner över fast berg med ett flertal höga fall.

Figur 17. Lugnflytande sträcka 13 (vänster bild) och sträcka 14 med höga fall som rinner över fast berg (höger bild).

Biotopkartering och översiktlig bedömning av lek- och uppväxtområden för laxartad fisk i övre Saxån och Stikkenjukke med biflöde, Vilhelmina kommun

Figur 18. Sträcka 15 med strömsträckor och höljor (vänster bild). Lugnflytande sträcka 16 sedd från västra stranden (höger bild). Stikkenjukkes gamla fåra syns närmast till höger i bild. Den nya fåran syns i bakgrunden (rinner in från höger).

Sträcka 17, Stikkenjukkes avstängda huvudfåra

Stikkenjukkes ursprungliga fåra nedströms gruvdammen har idag endast en bråkdel av det ursprungliga flödet. Svämplanet är delvis övervuxet med gräs och andra örter (Figur 19).

Figur 19. Stikkenjukkes ursprungliga fåra nära utloppet till sträcka 16 (vänster bild) och svämplanet som är delvis övervuxet.

Stikkenjukkes norra biflöde

Myren norr om gruvan avvattnas av ett mindre vattendrag som mynnar i Stikkenjukkes ursprungliga fåra (Figur 20).

Figur 20. Sträcka 4 och 5, Stikkenjukkes norra biflöde.

Stikkenjukkes nya fåra

Stikkenjukkes nya fåra utgörs till största delen av strömsträckor och höljor (Figur 21). Längs sträckan finns tydliga tecken på erosion i sidled (Figur 22). I slutet av sträckan finns ett högt fall som utgör vandringshinder för fisk (Figur 23).

Figur 21. Sträcka 1 (vänster bild) och 3 (höger bild) med strömsträckor och höljor

Figur 22. Sträcka 2 som är huvudsakligen lugnflytande och med tydliga tecken på erosion i sidled.

Figur 23. Fallet i slutet av sträcka 3 som utgör vandringshinder.